

UCHWAŁA Nr XIX/135/20
RADY GMINY OLSZEWO-BORKI
z dnia 29 stycznia 2020 roku

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Olszewo-Borki na lata 2020-2022”

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2019r.,poz. 506 z późn. zm.), oraz art.10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019r., poz. 852), Rada Gminy w Olszewie-Borkach uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Olszewo-Borki na lata 2020-2022”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Grała

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE OLSZEWO-BORKI
NA LATA 2020-2022**

Spis treści

Rozdział:

- I. Wstęp
- II. Rynek narkotykowy w Polsce
- III. Diagnoza problemów narkomanii w gminie Olszewo-Borki
- IV. Wskaźniki realizacji
- V. Cel główny Programu
- VI. Cele strategiczne Programu
- VII. Zadania Programu
- VIII. Wskaźniki efektywności
- IX. Monitoring i ewaluacja
- X. Źródła finansowania
- XI. Realizatorzy i koordynatorzy programu

I. Wstęp

Narkotyki jest środkiem, który oddziałuje na układ nerwowy wpływając na nastrój, myśli oraz zachowanie osoby, która go przyjmuje. Poprzez oddziaływanie na neuroprzekaźniki obecne w mózgu, zmienia jej świadomość i uczucia. Narkomania tłumaczona jest jako nałogowe odurzanie się środkami powodującymi uzależnienia, o pochodzeniu naturalnym bądź syntetycznym. Do pierwszej grupy zaliczają się przede wszystkim pochodne makowca, czyli: heroina, opium, morfina, kodeina, do drugiej należą pochodne konopi indyjskich, czyli haszysz czy marihuana. Trzecią tworzą pochodne rośliny koka i kokaina. Istnieje też grupa innych roślin o właściwościach halucynogennych, takich jak grzyby. Przemysł farmaceutyczny i chemiczny również dostarcza obecnie dużą liczbę środków toksycznych. Także leki z grupy amfetaminowej wykorzystywane są w celach narkotycznych.

Narkotyki w widoczny sposób zaburzają funkcje psychiczne. Osoba zażywająca narkotyki, z czasem całkowicie odcina się od świata zewnętrznego, koncentruje się na własnym wnętrzu. Nie zawsze pierwszy raz powoduje wpadnięcie w nałóg, wiele osób twierdzi, że okazjne przyjmowanie narkotyków, zwłaszcza tzw. „miękkich” nie czyni z nich narkomanów. Podobnie jak w przypadku innych używek, można je przyjmować tylko od czasu do czasu, jednak należy być świadomym, iż w uzależnienie może wpaść każda osoba, która kiedyś spróbowała środków odurzających po raz pierwszy. Kolejnym etapem stają się już eksperymenty, szukanie pożądanych efektów wywoływanych przez próbowanie różnych substancji, zwiększanie dawek itd. Później pojawia się chęć coraz częstszych powrotów do stanów, w których odczuwało się przyjemność, błogość, poprawę nastroju. Na tym etapie, gdzieś po drodze gubi się ten przełomowy moment, prowadzący prosto do nałogu. Są środki powodujące uzależnienie fizyczne, takie jak: opiaty, amfetamina, środki uspokajające. Powodują one zmiany w funkcjonowaniu organizmu poprzez podnoszenie się tolerancji na daną substancję, konieczne staje się postępowe zwiększanie dawek, pojawiają się symptomy abstynencji. Uzależnienia psychiczne to druga grupa, polegająca na odczuwaniu potrzeby przyjmowania danego środka i nieustannej chęci powracania do stanu przez niego wywoływanego. Uzależnienie wiąże się zarówno z charakterem samego środka odurzającego, jak i z osobowością przyjmującej go osoby, jej otoczenia, sytuacji, w której się ona znajduje. Narkotyki w początkowej fazie traktowane są jako źródło przyjemnych, barwnych chwil, coś ekscytującego. Stanowią niejako zastępstwo dla życiowej satysfakcji, której osiągnięcie jest trudne i wiąże się z wysiłkiem i pracą nad samym sobą oraz nad sferami własnego życia. Tymczasem narkotyk oferuje przyjemność „od ręki”, a jego koszty są ukryte.

Nie wszyscy, którzy kiedykolwiek zetknęli się z narkotykami, zaczynają ich przyjmować coraz więcej, nie każdy staje się narkomanem. Jednak ryzyko, jakie ze sobą niosą takie eksperymenty jest bardzo wysokie. Zmiany w psychice mogą być duże i nieodwracalne, mogą ujawnić się ukryte dotychczas objawy choroby psychicznej. Z czasem skutki brania środków odurzających kumulują się, a zmiany mogą stać się dostrzegalne dopiero po latach. Należy wspomnieć też o nierzadkich zatruciach, niekiedy śmiertelnych, próbach samobójczych lub tragicznych wypadkach będących wynikiem działania narkotyków. Narkotyki stopniowo zawężają zakres wolności indywidualnej, pod ich wpływem stopniowo traci się zdolność do panowania nad własnymi myślami, czynami. Z czasem coraz trudniejsze staje się odmówienie sobie kolejnego razu, aż do całkowitego przez nie zniewolenia.

II. Rynek narkotykowy w Polsce

Narkomania jako problem społeczny pojawiła się w Polsce na przełomie 70 i 80 lat XX wieku. Jednak już pod koniec XIX wieku dotyczyła grup społecznych mających dostęp do tego typu środków, a więc: farmaceutów, lekarzy, pielęgniarek czy artystów. Większe zainteresowanie środkami narkotycznymi pojawiło się w drugiej połowie lat sześćdziesiątych - okresie fascynacji ideami hippisowskimi. Hasła wolności, niezależności, stanów euforycznej ekscytacji zmysłowej skłaniały do sięgania po środki odurzające coraz częściej. Dynamiczny wzrost narkomanii przypadł na 90-te lata XX wieku i miał niewątpliwą związek z otwarciem się Polaków na nowe kulturowe trendy oraz wzmożonym ruchem turystycznym. Bez refleksyjnie przyjęliśmy wiele zachodnioeuropejskich i amerykańskich wzorów zachowań, w tym także skłonność do eksperymentowania z narkotykami. W okresie tym nastąpił też znaczny wzrost domowej produkcji środków odurzających, próby nielegalnych upraw na lokalnym terenie, wzrosło także zużycie uzależniających leków psychotropowych oraz rozpowszechniła się moda na halucynogeny. Dzisiejszy wymiar narkomanii jest więc niejako pochodną bezkrytycznego przyjmowania mody z innych krajów, a także wynikiem nieskutecznego i nieumiejętnego programu zapobiegania jej. Rozwój zachowań narkotykowych miał także związek z rozwijającymi się wówczas subkulturami młodzieżowymi, skupionymi wokół ruchów muzycznych oraz para-religijnych. Te z kolei niosą załamanie się tradycyjnych wartości oraz ograniczenie oddziaływania wychowawczego.

Wśród narkomanów końca XX wieku wyodrębniły się zasadnicze grupy. Pierwszą stanowią osoby charakteryzujące się wysokim stopniem uzależnienia, głównie od heroiny. Nałóg dotykał ich w największym stopniu, powodując często całkowity upadek wartości moralnych, nierzadko bezdomność. Najszerszą grupę narkomanów stanowi jednak ta, która zaczęła się kształtować na początku XXI wieku. Należą do niej osoby przyjmujące inne niż heroina narkotyki, a zwłaszcza marihuanę, amfetaminę i kokainę. Zmienił się także obraz typowego narkomana, jego wygląd zewnętrzny już nie koniecznie zdradzał nałóg na pierwszy rzut oka. Pojawił się nowy rynek zbytu, który stanowią ludzie o wysokim statusie społecznym, tacy jak młodzi menedżerowie, pracownicy reklamy i marketingu, artyści, przyjmujący np. amfetaminę w celu zwiększenia wydolności zawodowej. Popularność narkotyków wzrosła także wśród młodych ludzi, u których pojawiła się tendencja do eksperymentowania z różnymi środkami, zwłaszcza podczas zabawy. Efektem działań prowadzonych przez zorganizowane grupy przestępcze jest wprowadzanie do nielegalnego obrotu coraz to nowych środków odurzających. Nowym zjawiskiem jest także zwiększanie siły oddziaływania narkotyków na organizm człowieka poprzez mieszanie ich z innymi substancjami chemicznymi i składnikami. W skali europejskiej Polska, będąc początkowo jedynie krajem przerzutowym i docelowym, stała się jednym z większych producentów czystej amfetaminy. Nielegalne laboratoria produkujące niebezpieczne substancje znajdują się na terenie całego kraju. Na miejsce likwidowanych powstają nowe.

Ciągłe zapotrzebowanie na narkotyki, wzrost uzależnionych wśród społeczeństwa ludzi stymuluje powstawanie nowych narkotykowych grup przestępczych, działających na rynku lokalnym lub większym. Polskie środowiska związane z nielegalnym obrotem narkotykowym wspierane są też przez obcokrajowców, współpracując z grupami zza granicy. Handel i przerzuty narkotyków na różne sposoby zwiększają swoją skalę. Stosowane jest werbowanie do przemytu osób z zewnątrz, głównie młodych kobiet. Wysyłane są one na zagraniczne wycieczki, a następnie zmuszane do udziału w procedurze przerzutu. Narkotyki próbuje się przemycać np. w akumulatorach

samochodowych, zbiornikach paliwa z podwójnym dnem, w nadkolach i kołach aut, pod wykładziną i w fotelach pojazdów itp. Pomysłowość przemytników, czerpiących z tego procederu ogromne profity nie zna granic. Nowym zjawiskiem jest także wymiana narkotyków z innymi krajami na zasadzie „towaar za towaar”, np. polskiej amfetaminy na południowo-amerykańską kokainę, lub azjatycką heroinę. Wśród Polaków używających nielegalnych substancji największą popularnością cieszy się marihuana i haszysz. Znacznie wzrasta też ilość osób używających amfetaminy. W ramach weekendowego wypoczynku, podczas zabawy, często spotyka się zastępowanie alkoholu narkotykiem, a niekiedy łączenie ze sobą tych dwóch używek. W Polsce zmienia się obraz narkomanii, następuje zwrot w kierunku palenia, wdychania i połykania substancji psychoaktywnych, spada natomiast liczba osób przyjmujących narkotyki dożylnie. Z obserwacji wynika, iż osoby zażywające substancje psychoaktywne wychodzą często poza ramy zwykłego eksperymentu, poszukując coraz to silniejszych wrażeń, stąd też wzrost spożywania narkotyków silniejszych, zwłaszcza amfetaminy. W pewnych grupach, już nie tylko wśród młodych ludzi – narkotyki stają się składnikiem, zwłaszcza weekendowego i wakacyjnego życia, a także elementem towarzyszącym aktywności zawodowej i sposobem na odreagowanie. Stanowią niejako stymulator wypoczynku i rozrywki. Grupa najciężiej uzależnionych, głównie od heroiny, nie rozwija się tak dynamicznie. Biorąc pod uwagę najbardziej skrajny stan głębokiego uzależnienia, wykluczający daną osobę poza margines społeczeństwa, obserwuje się w Polsce nawet tendencje spadkowe. Mimo spadku podaży na heroinę, zapotrzebowanie na inne silne narkotyki, np. na kokainę ciągle rośnie. Według szacunków od 30 000 do 40 000 osób w naszym kraju znajduje się w stanie głębokiego uzależnienia od narkotyków, z czego około 8000 się leczy.

Do nowych zagrożeń należy wzrost popularności tzw. pigułki gwałtu – GHB oraz poszukiwanie środków zastępczych. Sprzedaż narkotyków staje się coraz bardziej rozpowszechniona w miejscach publicznych, takich jak dyskoteki, puby, stadiony. Drobni dealerzy są coraz młodszy, podobnie jak ich klienci. Obniża się wiekowy próg pierwszych narkotykowych eksperymentów. Uczniowie biorą narkotyki by przetrwać serię sprawdzianów czy sesję, kierowcy ciężarówek by pokonać dalekie odległości. Wzrasta też liczba osób zatrzymanych podejrzanych o posiadanie, pośrednictwo w sprzedaży czy też produkcję narkotyków. Problemem jest też wysoki odsetek uzależnionych więźniów.

Polski rynek narkotykowy charakteryzuje się wyraźną tendencją zwiększania się liczby osób eksperymentujących, zwiększeniem podaży na narkotyki, spadkiem ich cen, wzrostem liczby dealerów oraz przemytów, a także wzrostem rodzinnej produkcji i upraw. Patologia ta obejmuje swoim zasięgiem wszystkie grupy społeczne, a najszybciej rozprzestrzenia się wśród młodych ludzi. Dominującym narkotykiem jest marihuana, ale popyt na haszysz, amfetaminę i kokainę także rośnie. Powoduje to szybki rozwój przestępczości związanej z narkotykami.¹

Narkomania należy do najpoważniejszych problemów społecznych ostatnich lat. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, zwłaszcza w kontekście chorób zakaźnych, tj. HIV, zakażenie wirusem żółtaczki typu B i C, infekcje przenoszone drogą płciową, gruźlica. Zmiany społeczno-ekonomiczne dokonujące się w naszym kraju, sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych. Wzrasta liczba osób eksperymentujących z narkotykami i już uzależnionych, poszukujących pomocy. Szczególnie niepokojące jest zjawisko wzrostu zagrożenia narkomanią wśród młodzieży, a także obniżanie się granicy wieku osób mających kontakt ze środkami uzależniającymi. Wśród młodzieży panuje błędny pogląd, że krótkotrwałe i incydentalne

¹ Źródło: www.narkotyki.pl

zażywanie narkotyków nie jest szkodliwe dla zdrowia i nie prowadzi do uzależnienia. Powszechnie znana jest skala trudności leczenia, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych w przywracaniu ich do normalnego życia. Efektywność leczenia osób z grupy uzależnionych jest niska, natomiast ryzyko wystąpienia u nich szkód zdrowotnych bardzo wysokie. Ponadto narkomania niesie za sobą wiele negatywnych skutków, takich jak: ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, prostytutka, przemoc, bezdomność, hazard, alkoholizm. Wynika stąd konieczność podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych, skierowanych przede wszystkim do młodych ludzi. Istotną rolę w tym procesie powinni odegrać rodzice, szkoły, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, policja, służby medyczne, organizacje pozarządowe. Ważne jest również współdziałanie tych wszystkich środowisk na rzecz przeciwdziałania narkomanii.

Ostatnio poważnym problemem stały się tzw. „dopalacze”, czyli produkty zawierające substancje psychoaktywne, które nie znajdują się na liście środków kontrolowanych przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. Spożycie ich ma na celu wywołanie w organizmie jak najwierniejszego efektu [narkotycznego](#) substancji zdelegalizowanych. Skład chemiczny dopalaczy ulega ciągłym modyfikacjom tak, by prawo nie mogło nadać za uchwalaniem zakazów ich użycia, a producenci nie podają zwykle ich składu chemicznego, by utrudnić identyfikację środka.

Dopalacze generalnie dzieli się na 3 grupy:

- środki pochodzenia głównie roślinnego (susze, kadzidełka), które stosuje się tak jak [tytoń](#) (pali w fajkach, czy wykonuje z nich tzw. skręty) lub spala w pomieszczeniu tak jak [kadzidełka](#), mające w sposób legalny powodować efekty zbliżone do palenia [marihuany](#) czy [opium](#); preparaty te bywają czasami wzmacniane syntetycznymi [kannabinoidami](#) lub innymi związkami chemicznymi; w krajach anglosaskich są one łącznie nazywane *spice* od jednego z najbardziej popularnych produktów tego rodzaju;
- środki pochodzenia głównie syntetycznego, sprzedawane w formie tabletek (tzw. *party pills*) lub proszków w torebkach, które zawierają zazwyczaj rozmaite mieszanki różnych grup związków działających psychoaktywnie: [stymulantów](#), [opiodów](#), [halucynogenów](#), [dysocjantów](#), [empatogenów](#) itp.;
- środki syntetyczne zawierające jedną, konkretną substancję, która (jeszcze) nie jest zakazana, sprzedawane w postaci znaczków do lizania, małych pigułek i w innych formach; środki te są stosunkowo najmniej popularne.

W Polsce dopalaczami są nazywane produkty zawierające [związki](#) stanowiące pochodne zakazanych substancji psychoaktywnych (np. [amfetaminy](#)) lub preparaty ziołowe zawierające [związki halucynogenne](#), m.in. [kannabinoidy](#). Stopień ich szkodliwości dla zdrowia i potencjał uzależniający jest przedmiotem badań i analiz, które jednak ze względu na liczbę znanych i ciągle wynajdowanych substancji psychoaktywnych, nie nadążają za zmianami ich składu przez producentów.

Dodatkowo, dopalacze wprowadzono do obrotu jako „produkty kolekcjonerskie, nienadające się do spożycia”, dlatego z czysto formalnego punktu widzenia nie podlegały one kontroli [Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej](#). Substancje w nich zawarte nie znajdowały się na liście środków zakazanych ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, więc mogły być sprzedawane w legalnie działających sklepach.²

² <https://pl.wikipedia.org/wiki/Dopalacze>

W 2009 roku nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zwiększyła listę zakazanych substancji o kilkanaście, ale było to w dalszym ciągu niewystarczające. Producenci szybko zastąpili wyłączone substancje kolejnymi. Dopalacze jako produkty kolekcjonerskie sprzedawano legalnie w 2009 roku w 42 sklepach w Polsce, w lipcu 2010 roku sklepów było już 260, natomiast po decyzji Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach ogólnopolskiej akcji z końcem października 2010 roku zamknięto ich 1300. W tym okresie zanotowano 304 hospitalizacje z podejrzeniem zatrucia dopalaczami, w tym 18 zgonów. Najwięcej przypadków zanotowano w województwie łódzkim i śląskim.

Od 21 sierpnia 2018 roku posiadanie, wytwarzanie i sprzedaż dopalaczy stanowią przestępstwa. Środki te zostały określone jako nowe substancje psychoaktywne na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1490) a za samo ich posiadanie grożą 3 lata więzienia, za handel nimi – 12 lat.

Być może ta zmiana legislacyjna przyczyniła się do znacznego zmniejszenia liczby przypadków zatruc dopalaczami, którą obserwujemy w 2019 roku.

III. Diagnoza problemów narkomanii w gminie Olszewo-Borki

Gminny program przeciwdziałania narkomanii został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2019r., poz. 852), z której między innymi wynika, że przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Podstawę do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii stanowi Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii, którego projekt opracowany został przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art.10 ust.1 wyżej cytowanej ustawy przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Planowane zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii są skierowane do społeczeństwa gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, którzy w okresie dorastania wykazują tendencje do zachowań ryzykownych.

W realizacji działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii uwzględniono zaangażowanie wielu osób i instytucji, gdyż od wzajemnej współpracy zależy powodzenie podejmowanych przedsięwzięć.

Gmina Olszewo-Borki podejmuje działania mające na celu prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i wychowawczej w szczególności dla dzieci i młodzieży, rozwój edukacji publicznej i szkolenie przedstawicieli różnych zawodów, instytucji i wyspecjalizowanych służb w dziedzinie przeciwdziałania narkomanii a zwłaszcza w zakresie umiejętności wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na prawdopodobieństwo zażywania narkotyków i postępowania z osobami uzależnionymi.

Zgłaszając Gminę Olszewo-Borki w 2015 roku do Kampanii pod hasłem „Zachowaj Trzeźwy Umysł” uzyskaliśmy bezpłatnie możliwość wzięcia udziału w projekcie badawczym organizowanym przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych pn. „Młodzi i substancje psychoaktywne”. Badanie zostało przeprowadzone na grupie badawczej uczniów III klas szkół gimnazjalnych z terenu gminy Olszewo-Borki pomiędzy 15 kwietnia a 30 czerwca 2015 roku, wyniki otrzymaliśmy w 2016 roku. Udział w badaniu wzięło 26 chłopców i 32 dziewczęta III klas gimnazjów. Dla części badania dotyczącej narkotyków i dopalaczy, wyniki przedstawiają się następująco:

**ZESTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH NA UCZNIACH KLAS III GIMNAZJUM
Z TERENU GMINY OLSZEWO-BORKI W ROKU 2015**

Pytanie	Wyniki ogólnopolskie (%)				gm. Olszewo-Borki (%)			
	SP		GIM		SP		GIM	
	CH	D	CH	D	CH	D	CH	D
Czy łatwe jest zdobycie dla Ciebie marihuany? łatwe lub b. łatwe			38	38			30	17
trudne			35	34			35	22
Nigdy nie sięgałem po marihuane.			80	84			95	92
Gdzie najłatwiej kupić (zdobyć) marihuane? w szkole			brak danych porównawczych				5	0
przez internet					15	13		
w lokalu, dyskotecce					20	13		
na podwórku, ulicy					15	17		
nie wiem							65	65
Czy byłeś poczęstowany marihuaną przez kolegów, koleżanki? odp. TAK			13	11			5	9
Czy paliłeś marihuane w ciągu ostatnich 12-m-cy przynajmniej raz? odp. TAK			12	9			0	4
Czy paliłeś w ciągu ostatnich 30 dni? odp. TAK			7	4			0	0
Czy łatwo twoim zdaniem jest zdobyć dopalacze? łatwo			25	31			30	35
bardzo łatwo			10	6			15	9
Czy zażywałeś dopalacze w ciągu ostatnich 12-miesiący odp. TAK			4	2			0	0
Czy zażywałeś w ciągu ostatnich 30 dni. odp. TAK			3	1			0	0

Analizując wyniki palenia marihuany przez uczniów gimnazjum z terenu gminy Olszewo-Borki należy zauważyć, że 0% chłopców i 4% dziewcząt paliło marihuanę w ciągu ostatniego roku, a 0% chłopców i 0% dziewcząt w ciągu ostatnich 30 dni. Wg prowadzącego badanie, im wyniki są w obu odpowiedziach na pytania bardziej zbliżone, tym bardziej prawdopodobne jest, że na terenie gm. Olszewo-Borki mamy do czynienia ze zjawiskiem, w którym gimnazjaliści nie tylko próbowali zapalić marihuanę, ale palili ją dosyć regularnie i często.

Z kolei analiza kontaktu z dopalaczami skłania do wyciągnięcia podobnych wniosków. W ciągu ostatniego roku 0% chłopców i 0% dziewcząt, a w ciągu ostatniego miesiąca 0% chłopców i 0% dziewcząt zażywało dopalacze. Wg. prowadzącego badanie, im wyniki w obu przypadkach są bardziej zbliżone, tym można przypuszczać, że na terenie gminy mamy do czynienia ze zjawiskiem, w którym gimnazjaliści nie tylko próbowali kiedyś zażyć dopalaczy, ale dosyć regularnie je zażywają.

Pytanie, jakie zostało zadane prowadzącemu, to czy badanie na tak małej grupie badawczej złożonej zaledwie z ok. 30 uczniów każdej płci nie obciążone jest zbyt dużym błędem i czy otrzymane wyniki można uznać za w pełni wiarygodne?

By wyniki były w pełni miarodajne, konieczne jest powtórzenie badania na pełnej grupie badawczej, najlepiej na wszystkich uczniach gimnazjum. Mielibyśmy wtedy pełen obraz stosunku gimnazjalistów z terenu gm. Olszewo-Borki do problemu narkotyków. Nie ulega natomiast wątpliwości, że 4% dziewcząt miało kontakt z marihuaną i to jest pewnym wynikiem tego badania. Młodzież gimnazjalna ma więc dostęp do narkotyków i nie stroni od eksperymentowania z nimi. Takie wnioski można wyciągnąć z wyników testu. Według prowadzącego badanie, dopóki problem jest na poziomie dużo niższym, niż średnia krajowa, nie należy go wyolbrzymiać i uznać, że wszystko jest w granicach normy. Należy też stwierdzić, że 4% dziewcząt w badanej grupie badawczej, przeliczone na konkretne dziewczęta to tylko jedna osoba. Stąd miarodajny wynik uzyskamy, badając całą populację uczniów przy założeniu, że odpowiedzi udzielane w teście będą uczciwe.

Gmina Olszewo-Borki należy do tych rejonów kraju, gdzie sprzedaż i używanie narkotyków wśród młodzieży szkolnej jest mniejsze niż średnio w Polsce. Z pewnością wpływ na to ma rolniczy charakter gminy, niewielka ilość szkół na jej terenie, jak również środowisko wiejskie, gdzie wszyscy okoliczni mieszkańcy się znają, co poważnie utrudnia handel narkotykami. W ostatnich latach największe placówki oświatowe wyposażone zostały dodatkowo w monitoring wizyjny, który podniósł bezpieczeństwo w tych szkołach.

W roku 2018 wzięliśmy ponownie udział w badaniu. Do badania przystąpiło 161 uczniów, grupa badawcza była więc większa o ponad 100 osób. Wyniki otrzymamy w początku przyszłego roku, zostaną one opublikowane w kolejnym programie przeciwdziałania narkomanii.

IV. Wskaźniki realizacji

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2017-2019 realizatorami działań profilaktycznych dotyczącymi narkomanii były głównie szkoły gimnazjalne i organizacje pozarządowe. W roku

2018 i 2019 zrealizowano 2 programy profilaktyki zintegrowanej rekomendowane przez PARPE pn. „Archipelag Skarbów” skierowane do młodzieży oraz rodziców w Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II w Olszewie-Borkach i Gimnazjum im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Nowej Wsi. Udział w programach profilaktycznych wzięło łącznie 178 uczniów klas VIII szkoły podstawowej oraz klas II i III gimnazjum jak również 25 rodziców.

Działaniami profilaktycznymi dotyczącymi przeciwdziałania narkomanii objęto uczniów klas II-III gimnazjum oraz VIII klas szkoły podstawowej. Zakupiono zestawy pomocy dydaktycznych dotyczące narkomanii (książki, pakiety filmów DVD, pakiety multimedialne, poradniki i niezbędniki dla rodziców) dla szkół z terenu gminy. W placówkach oświatowych organizowano spotkania przedstawicieli Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce z rodzicami dotyczące walki z narkotykami i narkomanią wśród młodzieży i osób dorosłych. W latach 2015 i 2018 Gmina Olszewo-Borki wzięła udział w projekcie badawczym organizowanym przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych pn. „Młodzi i substancje psychoaktywne” w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. W roku 2015 badanie zostało przeprowadzone na grupie badawczej 58 uczniów III klas szkół gimnazjalnych z terenu gminy Olszewo-Borki a wyniki zaprezentowane w niniejszym programie. W roku 2018 w badaniu wzięło udział 161 uczniów, wyniki otrzymamy z początkiem 2020 roku.

V. Cel główny programu

Edukacja profilaktyczna młodzieży i osób dorosłych nakierowana na ukazanie szkodliwości zdrowotnej spożywania narkotyków i dopalaczy jak również spustoszenia, jakie niesie ich używanie w życiu psychicznym, rodzinnym i koleżeńskim.

VI. Cele strategiczne programu

1. Zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej polegającego na systematycznym i rzetelnym dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią i uwrażliwienia na wczesne oznaki uzależnienia oraz informowanie o dostępnych formach pomocy.
2. Stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania narkomanii poprzez nawiązanie merytorycznej współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi m.in. w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej zmierzających do propagowania zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków i innych używek zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.
3. Wypracowanie wśród młodego pokolenia oraz osób dorosłych racjonalnych postaw wobec narkotyków i innych substancji o działaniu odurzającym poprzez wdrażanie i realizację programów profilaktycznych oraz organizowanie alternatywnych miejsc twórczego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

VII. Zadania programu

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem.

- 1) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, Poradnią Odwykową w Olszewie-Borkach oraz sekcją d/s narkotyków Miejskiej Komendy Policji w Ostrołęce w zakresie organizowania specjalistycznego poradnictwa.
- 2) Wspomaganie funkcjonowania grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków.
- 3) Prowadzenie porad i konsultacji dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami oraz prowadzenie działań motywujących do podjęcia terapii.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;

- 1) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach pomocowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.
- 2) Rozszerzenie współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz Grupami roboczymi powoływanymi do pracy z rodziną w związku z istniejącą przemocą w rodzinie, funkcjonującymi przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Olszewie-Borkach;
- 3) Monitorowanie dostępności do leczenia stacjonarnego dla pacjentów uzależnionych i członków ich rodzin.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 1) Organizowanie i prowadzenie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców;
- 2) Prowadzenie konkursów i olimpiad wiedzy o zdrowiu wśród dzieci i młodzieży.
- 3) Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach medialnych związanych z profilaktyką narkotykową i rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uzależnieniem.
- 4) Dofinansowywanie istniejącej świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży, prowadzenie w nich zajęć profilaktyczno-wychowawczych związanych m.in. z przeciwdziałaniem narkomanii.
- 5) Finansowanie i wspieranie kolonii, półkolonii letnich i zimowych, obozów terapeutycznych i profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami.
- 6) Zakup materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz materiałów do prowadzenia zajęć profilaktycznych i terapeutycznych w placówkach oświatowych.

- 7) Upowszechnianie materiałów edukacyjnych o tematyce antynarkotykowej - plakaty, ulotki, informatory.
- 8) Organizowanie i finansowanie spotkań, prelekcji i szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów o podłożu narkotykowym, dla pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców niezbędnych do prowadzenia pracy profilaktycznej i terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą oraz innych grup zawodowych tj. policji, pomocy społecznej, administracji samorządowej, rodziców dzieci i młodzieży;
- 9) wspieranie działań podczas organizacji konkursów oraz imprez kulturalnych, rozrywkowych, sportowych itp. dla dzieci i młodzieży bez udziału używek oraz organizowanie pozalekcyjnych zajęć celem zagospodarowania wolnego czasu i promowania zdrowego trybu życia bez nałogów,
- 10) Promowanie zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków i innych używek oraz różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez:
 - a) współfinansowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
 - b) wspieranie form czynnego wypoczynku tj. wycieczek, rajdów, festynów, biwaków, itp.
 - c) dofinansowywanie pozaszkolnych programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz do ich rodziców;
 - d) dofinansowywanie pozalekcyjnych zajęć sportowych jako elementu programów psychoprofilaktycznych w szkołach;
- 11) Realizowanie elementów profilaktyki podczas festynów, imprez organizowanych z okazji Dnia Wagarowicza, Dnia Dziecka, Międzynarodowych Dni Zapobiegania Narkomanii , dożynek gminnych i tym podobnych spotkań.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

- 1) Udzielanie pomocy organizacyjnej i materialnej organizacjom społecznym, których celem jest krzewienie abstynencji od środków psychoaktywnych.
- 2) Współpraca z instytucjami kulturalnymi, sportowymi, oświatowymi w zakresie zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz udzielanie im pomocy finansowej dla stworzenia właściwych warunków lokalowych ,sanitarnych oraz sprzętowych do prowadzenia działalności.
- 3) Nawiązanie współpracy z policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych:
 - a) przeciwdziałania rozpowszechnianiu narkotyków wśród dzieci i młodzieży,

- b) dokonywanie stałych i okresowych kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych; kafejki, szkoły, place zabaw, dyskoteki itp.
- 4) Nawiązanie współpracy ze służbą zdrowia - pomoc merytoryczna dla lekarzy rodzinnych oraz dostarczanie materiałów na temat istoty uzależnienia od narkotyków.

5. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego;

- 1) Organizowanie przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej pomocy merytorycznej i praktycznej osobom uzależnionym, dotkniętym ubóstwem czy wykluczonym społecznie w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych;
- 2) Podejmowanie wspólnie z Zespołem Interdyscyplinarnym interwencji kryzysowej w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień od narkotyków;
- 3) Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, schroniskami dla osób bezdomnych i wykluczonych, urzędem pracy ukierunkowana na pomoc osobom po leczeniu, w celu ułatwienia im adaptacji w środowisku lokalnym;
- 4) Wspieranie programów adaptacyjnych dla osób uzależnionych, które ukończyły terapię.

VIII. Wskaźniki efektywności

Podstawowymi wskaźnikami efektywności Gminnego Programu będzie:

- a) Ilość podmiotów zaangażowanych w realizację zadań programu;
- b) Ilość projektów profilaktycznych zrealizowanych w ramach programu;
- c) Ilość osób objętych programami profilaktycznymi i terapeutycznymi;
- d) Liczba sfinansowanych, zakupionych i upowszechnionych publikacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych;
- e) Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem oraz pomocą psychologiczną z zakresu narkomanii;
- f) Liczba kampanii społecznych zrealizowanych w ramach programu;
- g) Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu.

IX. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie stanu problemów narkotykowych na terenie gminy Olszewo-Borki ma charakter ciągły i opiera się na współpracy z organizacjami i instytucjami, których zadania są zbieżne z celami niniejszego programu, poprzez:

- 1) prowadzenie badań ankietowych dotyczących zjawiska narkomanii na terenie gminy,
- 2) stworzenie sieci wymiany informacji między tymi instytucjami,

- 3) zbieranie danych statystycznych z poprzednich lat realizacji programu,
- 4) analiza uzyskanych danych, opracowanie wniosków i priorytetów do dalszej pracy.

X. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Olszewo-Borki na lata 2020-2022 są dochody uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dochody własne gminy. Koordynację przedsięwzięć związanych z realizacją zadań własnych Gminy z zakresu przeciwdziałania narkomanii zawartych w niniejszym Programie prowadzi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

XI. Realizatorzy i koordynatorzy programu

1. Realizatorzy Programu:
 - 1) osoby fizyczne, w tym specjaliści z zakresu uzależnień i profilaktyki
 - 2) placówki oświatowe,
 - 3) organizacje pozarządowe,
 - 4) organizacje sportowe,
 - 5) Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.
2. Koordynatorzy programu:
 - 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Olszewie-Borkach.

PRELIMINARZ WYDATKÓW Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Olszewo-Borki na lata 2020-2022

Dział	Rozdział	paragraf	Wyszczególnienie	Kwota w zł
851				Rok 2020
	85153		Zwalczanie narkomanii	5000
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000
		4300	Zakup usług pozostałych	4000
Dział	Rozdział	paragraf	Wyszczególnienie	Kwota w zł
851				Rok 2021
	85153		Zwalczanie narkomanii	5000
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000
		4300	Zakup usług pozostałych	4000
Dział	Rozdział	paragraf	Wyszczególnienie	Kwota w zł
851				Rok 2022

	85153		Zwalczanie narkomanii	5000
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000
		4300	Zakup usług pozostałych	4000